

Elektroninės patyčios: kaip atpažinti ir kaip reaguoti

Net 70 procentų vaikų ir paauglių yra susidūrę su patyčiomis, o kas penktas 11-15 metų paauglys Lietuvoje patiria patyčias virtualioje erdvėje. „Vaikų linijos“ skambučių ir laiškų statistika rodo, kad elektroninės patyčios – viena dažniausių grėsmių, su kuriomis vaikai ir paaugliai susiduria internete.

Elektroninės patyčios – tai sąmoningas, agresyvus ir pasikartojantis elgesys virtualioje erdvėje, kuriuo siekiama įžeisti, pažeminti, išjuokti, išgąsdinti, skleisti neteisingą ar netinkamą informaciją apie asmenį. Kadangi erdvė, kurioje pasireiškia el. patyčios, skiriasi nuo tradicinės fizinės erdvės (mokyklos, kiemo), jos nėra apibrėžtos laike ar erdvėje. Elektroninės patyčios, dažniausiai anoniminės, gali būti skleidžiamos įvairiais kanalais ir bet kuriuo paros metu, o jų sklaida labai sparti. Persekiojimas, apsimetimas kitu asmeniu ir jo reputacijos teršimas, asmeninės informacijos viešinimas, atstūmimas ir nepriėmimas į tam tikrą grupę, pavyzdžiui, socialiniuose tinkluose, smurtinių veiksmų prieš asmenį filmavimas, įkėlimas ir platinimas taip pat yra el. patyčios.

Kokios būna elektroninių patyčių formos

- Įžeidinėjimai ir užgauliojimai virtualioje erdvėje, kai vaikas yra viešai, kitiems matant, įžeidinėjamas.
- Šmeižimas internete, kai apie vaiką ar jų grupę yra skleidžiami gandai.
- Apsimetimas kitu asmeniu ir kenkimas kito reputacijai.
- Apgaulės būdu išgaunama asmeninė informacija, kuri paviešinama kitiems.
- Atstūmimas ir nepriėmimas į draugų grupę pokalbių kambariuose, socialiniuose tinkluose ir kt.
- Persekiojimas, kai grasinama kaip nors pakenkti, tarkime, sumušti, arba teigiama, kad vaikas yra paslapčia stebimas.
- Įvairių su vaiku susijusių situacijų filmavimas ir įkėlimas bei platinimas internete.

Kaip atpažinti rizikingą elgesį arba patyčias internete

Būtina nepamiršti, jog jų vaikas gali ne tik tapti patyčių auka, bet ir pats imti tyčiotis iš kitų vaikų, todėl ugdant vaiko bendravimo elektroninėje erdvėje įpročius reikia nuolat mokyti vaiką, kad socialiniuose tinkluose būtina laikytis mandagaus, pagarbaus bendravimo normų ir nesidalinti informacija, kuri gali būti panaudota patyčioms elektroninėje erdvėje. Vaikas, kenčiantis nuo elektroninių patyčių, paprastai jaučiasi bejėgis, nes nežino, kur kreiptis pagalbos, nenorėdamas įtraukti tėvų ir manydamas, kad jo nesupras. Tėvams

įtariant, kad vaikas patiria internetines patyčias, svarbu sugebėti vaiką prakalbinti ir išklaudyti. Tada kartu su vaiku galima ieškoti problemos sprendimo būdų. Net jeigu atrodo, kad būtent dėl vaiko neatsargaus elgesio virtualioje erdvėje patyčios ir prasidėjo, pasistenkite bendrauti nekritikuodami. Vaikui svarbu jaustis išgirstam ir suprastam.

Tėvams taip pat svarbu atkreipti dėmesį, jeigu vaikas pradeda agresyviai elgtis realiame gyvenime laiką praleidus prie kompiuterio. Vaikas gali naudoti skirtingus prisijungimo vardus, slėpti, ką veikia internete. Tokio elgesio požymiai gali sukelti įtarimų, kad vaikas internetinėje erdvėje tyčiojasi iš kitų. Jeigu vaikas ir neįsitraukia į patyčias, jis gali būti jų stebėtojas, pavyzdžiui, žiūrėti nufilmuotas smurtines scenas, skaityti žeminančius komentarus internete. Pastebėjus požymius apie pasikeitusį vaiko elgesį, tėvams svarbu sureaguoti, aiškintis priežastis. Patariama kalbėtis su vaikais apie tai, kad patyčios nėra tinkamas elgesys ir kad apie tokius veiksmus svarbu pranešti suaugusiesiems.

Jeigu patyrėte ar pastebėjote patyčias, praneškite

- jeigu patyčios skleidžiamos socialiniuose tinkluose, praneškite tinklo administratoriams.
- jeigu grasinama, patyčios susijusios su seksualine informacija, vaikų pornografija, rasizmo ir neapykantos skatinimu, informuokite suaugusius ir praneškite teisėsaugos institucijoms;
- kalbėkitės su tėvais ar asmenimis, kuriais pasitikite apie patiriamas patyčias.
- Emocinę ir psichologinę pagalbą taip pat suteiks „Vaikų linijos“ arba „Jaunimo linijos“ darbuotojai;
- praneškite ugdymo įstaigos socialiniams pedagogams, mokytojams;
- išsaugokite įžeidžiančias, bauginančias, netinkamo turinio žinutes ar vaizdo medžiagą ir pateikite ją atsakingoms institucijoms;
- pagelbėkite patyčias patiriančiam vaikui – palaikykite, padrąsinkite ir padėkite rasti su kuo pasikalbėti ir kur kreiptis pagalbos;
- nedalyvaukite grupėse, pokalbiuose, kuriuose vyksta arba yra skatinamos patyčios, nepalaikykite patyčias skleidžiančių asmenų;